

รศ.ดร. กิติกร จามรดุสิต
รองอธิการบดีฝ่ายสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เรื่องเล่าเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการประชุม เครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๒ ปี ๒๕๕๙ ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย(Sustainable University Network of Thailand หรือ SUN Thailand) เริ่มขึ้นภายหลังจากการลงนามบันทึกความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยภายในประเทศไทยจำนวน ๑๖ มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๘ ปัจจุบันมีสมาชิกเครือข่ายรวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๗ สถาบันการศึกษา โดยมีมติให้จัดประชุมร่วมกันทุกๆ ๓ เดือน ซึ่งการประชุมครั้งแรกของปีนี้จัดขึ้นในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์โดยมีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับเป็นเจ้าภาพ สำหรับการประชุมครั้งที่ ๒ ของเครือข่ายฯได้รับความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่รับเป็นเจ้าภาพ จัดประชุม โดยการประชุมนี้จัดขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๓ พฤษภาคมที่ผ่านมา

ครั้งที่ ๑ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่ ๒ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผมเองในฐานะประธานเครือข่ายฯได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ จึงอยากรู้สึกแบ่งปันความรู้สึก และประสบการณ์ ดีๆที่ได้รับจากการประชุมเครือข่ายฯครั้งนี้ผ่านการเล่าเป็นตัวหนังสือให้กับหลายๆท่าน การประชุมเริ่มขึ้นในช่วงเช้าซึ่งทาง เจ้าภาพได้วางกรอบกิจกรรมในช่วงเช้าเป็นการบรรยายภาพรวม และเยี่ยมชมกิจกรรมการดำเนินการด้านกายภาพและ สิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก่อนด้วยเพราะสภาพอากาศที่ร้อนจัดในจังหวัดเชียงใหม่ แล้วจึงต่อด้วยการประชุม เครือข่ายอย่างเป็นทางการในช่วงประมาณ ๑๑ นาฬิกา กิจกรรมในช่วงเช้าเริ่มต้นขึ้นภายใต้บรรยากาศการต้อนรับของ คณะบริหารและบุคลากรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่อบอุ่น ทางเจ้าภาพเลือกสถานที่การจัดกิจกรรมการประชุมในช่วงเช้านี้ด้วย สถานที่บริเวณ Visit CMU ที่เป็นลานกว้างภายนอกอาคาร ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนี้ประกอบไปด้วยสิ่งปลูกสร้างเล็กๆ จัดไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลังจากกล่าวต้อนรับอย่างเป็นทางการ โดยศาสตราจารย์ ดร.วัชร กสิณฤกษ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เราก็ได้รับฟังการบรรยาย จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ วรยศ ปฏิบัติการแทนอธิการบดีในงานฝ่ายกายภาพและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมของ การบริหารจัดการด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งปัจจุบัน มช มีนโยบายการขับเคลื่อนเพื่อ การพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กรอย่างชัดเจนภายใต้แนวคิด Sustainable Green and Clean Campus ต่อด้วยการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการผังแม่บทของ มช โดย อาจารย์ ดร.เอกชัย มหาเอก ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกายภาพ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งท่านได้เล่าถึงแนวคิดการออกแบบผังแม่บทของ มช ภายใต้แนวคิด Smart Growth ที่ประกอบด้วย การวาง Zoning การวางแผนด้านการจราจรและขนส่ง รวมถึงสาธารณูปโภค โดยมีกรอบของการวางแผนและพัฒนาตามตัว

ชีวิตที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ผวนกับแนวทางการออกแบบอย่างยั่งยืน Leadership in Environmental Design ถัดจากนั้นเป็นการนำเสนอโครงการ Visit CMU ที่ผมถือได้ว่าเป็นไฮไลท์สำคัญหนึ่งของ มช โครงการนี้ถือเป็นการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสของทางมหาวิทยาลัยที่น่าเรียนรู้อย่างมาก จากสถานการณ์ปัญหาความต้องการเข้ามาเยี่ยมชม มช. ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน และการดำรงชีวิตของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งทางผู้บริหารได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การดำเนินงาน โดยแทนที่จะปิดกั้นห้ามไม่ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาภายในเขตรั้วมหาวิทยาลัย เป็นการดำเนินงานเชิงบวกด้วยการบริหารจัดการพื้นที่ต้อนรับ และจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดระเบียบการเยี่ยมชม และหารายได้จากการท่องเที่ยวให้กับมหาวิทยาลัยได้อย่างน่าชื่นชมอย่างยิ่ง ปิดท้ายช่วงแรกด้วยการบรรยายด้านการบริหารจัดการจราจรและการขนส่งภายในมหาวิทยาลัยโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาธิกร สวรรณประพิศ รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ไฮไลท์อยู่ที่การบริหารจัดการด้านการขนส่งในระดับ mass scale ของทาง มช ที่ปรับเปลี่ยนมาใช้รถขนส่งที่ใช้พลังงานไฟฟ้าเป็น Feeder เพื่อขนส่งบุคลากร และนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงการพัฒนาสารสนเทศของ Application Smart Phone ที่สามารถเชื่อมโยงใช้งานกับเส้นทางและเวลาการวิ่งของรถขนส่งพลังงานไฟฟ้าดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

จบการบรรยายที่ Visit CMU เจ้าภาพได้เชิญทางเครือข่ายฯนั่งรถไฟฟ้าไปที่อ่างแก้ว พื้นที่แหล่งน้ำสำคัญของมหาวิทยาลัย ที่นี่เราได้รับฟังการบรรยายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการสาธารณูปโภคภายในมหาวิทยาลัยกับ คุณนิคม บัววังโป่ง หัวหน้างานออกแบบและก่อสร้าง ทั้งเรื่องของการบริหารจัดการน้ำ ไฟฟ้า และอื่นๆ ภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเฉพาะการบริหารจัดการน้ำในช่วงวิกฤตภัยแล้งที่มหาวิทยาลัยกำลังเผชิญหน้าอยู่ในขณะนี้ รวมถึงแผนการบริหารจัดการในอนาคต ซึ่งทางมหาวิทยาลัยกำลังขยายแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่เพิ่มเติม รวมถึงแผนการบริหารจัดการด้านพลังงานไฟฟ้าที่รองรับการขยายตัวของมหาวิทยาลัยในอนาคต จบการบรรยายที่อ่างแก้ว เจ้าภาพพานั่งรถบัสไปยังสถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์ ซึ่งตั้งอยู่ที่ ต.แม่เหียะ ที่นี่เราได้รับฟังการบรรยายและเยี่ยมชมการดำเนินงานของสถาบันฯ ทั้งงานด้านพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน โครงการก่อสร้างและติดตั้งระบบผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะมูลฝอยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โครงการผลิตก๊าซ CBG เพื่อทดแทนก๊าซ NGV เพื่อนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงให้กับ รถบัส CBG(ขส.มช.) ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย ผศ.ดร.พฤษ อักกะรังสี ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนาพลังงานนครพิงค์

- ที่ประชุมมีมติรับทราบการจัดทำเว็บไซต์เครือข่ายฯ <http://www.sunthailand.org>

- ที่ประชุมมีมติตัดสินผลการประกวดออกแบบตราสัญลักษณ์ของเครือข่าย โดยจะมีการจัดพิธีมอบรางวัลให้กับผู้ชนะเลิศการประกวดในการประชุมเครือข่ายฯ ครั้งที่ ๓ ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- ที่ประชุมมีมติรับรองการแต่งตั้งกรรมการจัดการประชุมประจำปีของเครือข่ายฯ รวมถึงมติรับรองวันเวลา สถานที่ และกิจกรรมการประชาสัมพันธ์การจัดประชุมดังกล่าว ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ ๒๘-๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ภาพรวมของกิจกรรมประกอบการบรรยายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เวทีเสวนาย่อย และเวทีการนำเสนอผลงานแบบปากเปล่า

- ที่ประชุมมีมติรับรองแนวทางการรับเพิ่มสมาชิกเครือข่ายฯ โดยสถาบันการศึกษาที่สนใจสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มการสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ของเครือข่ายฯ

- ที่ประชุมมติรับรองการจัดประชุมเครือข่ายครั้งที่ ๓ ในเดือนสิงหาคม ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม

ภายหลังการประชุมเสร็จสิ้น สมาชิกเครือข่ายได้รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ก่อนกลับยังได้รับภาพถ่ายหมู่รวม และใส่ผ้าเป็นของที่ระลึกติดไม้ติดมือกลับบ้านอย่างอบอุ่นจากเจ้าภาพจัดการประชุมอีกด้วย ในความคิดส่วนตัว ผมเองได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการประชุมเครือข่ายครั้งนี้ที่อยากขยายความสู่อีกหลายๆท่าน ในหลายเรื่องหลายมิติ

- ผมเรียนรู้ว่า การบริหารจัดการด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมในระดับมหาวิทยาลัยนั้นจะทำแบบเชิง Tactic ไม่ได้ ต้องมีการวางแผนในระดับเชิงยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ที่สำคัญต้องมีนโยบายที่ดีและเข้มแข็ง เข้มแข็งในที่นี้คือผู้บริหารระดับสูง ต้องมีความตั้งใจ และจริงจังอย่างยิ่งในการกำหนดเป็นนโยบายระดับมหาวิทยาลัย และต้องเอาจริงเอาจังในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวไปสู่ระดับส่วนงาน และระดับอื่นๆ
- การสร้างความตระหนักในเรื่องของสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารในทุกระดับของมหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญในการนำสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา และบุคลากร หากสถาบันการศึกษาที่ถือว่าเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้ใหญ่ของประเทศไม่สามารถทำได้ แล้วเราจะหวังพึ่งใคร จริงหรือไม่?
- มหาวิทยาลัยต้องเป็นที่พึ่งของสังคมได้ ผลิตผลจากงานวิจัยที่นักวิชาการ นักวิจัยที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัยเป็นผู้รังสรรค์ ต้องตอบโจทย์การพัฒนาสังคม และการพัฒนาประเทศ ผมเองไม่ได้มีอคติกับงานวิจัยที่มุ่งเน้นผลผลิตด้านการตีพิมพ์ แต่ผมอยากให้นักวิจัยได้มีโอกาสเพิ่มมุมมองของการประยุกต์ใช้งานให้มากขึ้น การลงทุนด้านวิจัยจะได้เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะในภาพรวม
- การพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสถือเป็นเรื่องที่ผู้บริหารต้องมีความอดทน และปรับทัศนคติการคิดจากเชิงลบให้เป็นเชิงบวก ผมชอบมากกับปัญหาที่ มช. เผชิญจากนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากเข้ามาอยากเยี่ยมชมภายในมหาวิทยาลัย ในช่วงต้นเกิดปัญหามากมาย จากการไม่มีมารยาทของนักท่องเที่ยวบางคนเข้าไปรบกวนการเรียนการสอน เข้าไปใช้สิ่งอำนวยความสะดวกรวม แต่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยกลับใช้ความอดทน และการตั้งสติ พลิกวิกฤตดังกล่าวกลับมาเป็นโอกาสที่ปัจจุบัน มช. สามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวภายในให้เป็นระเบียบไม่กระทบต่อทัศนียภาพ และกิจกรรมการเรียนการสอน และการดำรงชีวิตของนักศึกษา และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังสามารถหารายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นระดับตัวเลข ๗ หลักต่อเดือนได้ในปัจจุบัน
- สิ่งท้ายสุดที่ผมอยากแชร์จากการประชุมครั้งนี้คือ งานด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม อาจไม่ใช่พันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา เหมือนกับงานด้านการศึกษา และวิจัย แต่ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งโดยเฉพาะการเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยเพราะเป็นเรื่องในแนวกว้างที่ต้องการผู้บริหารที่เข้าใจและตั้งใจในการวางรากฐานของการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน การมีผังการบริหารจัดการด้านกายภาพที่เป็นระบบจะทำให้มหาวิทยาลัยแก้ไขปัญหาจากการขยายตัวขององค์กรในระยะยาวได้อย่างไม่กระทบต่อสภาพภูมิทัศน์และการใช้ชีวิตของนักศึกษา และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยมากจนเกินไป การใส่ความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมจะทำให้บัณฑิตที่มหาวิทยาลัยผลิตออกไปรับใช้สังคม เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงไม่ใช่เป็นเพียงแรงงานที่มุ่งแต่มีมติเชิงเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

แล้วพบกันใหม่ครับในการประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทยครั้งที่ ๓ ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น จะเป็นเจ้าภาพในเดือน สิงหาคม นี้ครับ

รองศาสตราจารย์ ดร.กิติกร จามรดุสิต
รองอธิการบดีฝ่ายสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยมหิดล
ประธานเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย ปี ๒๕๕๙